СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LA UNIÓN EUROPEA
SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE
DEN EUROPÆISKE UNIONS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN UNION
EUROOPA LIIDU KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION
COUR DE JUSTICE DE L'UNION EUROPÉENNE
CÚIRT BHREITHIÚNAIS AN AONTAIS EORPAIGH
SUD EUROPSKE UNIJE
CORTE DI GIUSTIZIA DELL'UNIONE EUROPEA

CVRIA
LUXEMBOURG

EIROPAS SAVIENĪBAS TIESA
EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISMAS
AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA TAL-UNJONI EWROPEA
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DA UNIÃO EUROPEIA
CURTEA DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE
SÚDNY DVOR EURÓPSKEJ ÚNIE
SODIŠČE EVROPSKE UNIJE
EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA UNIONENS DOMSTOL

PRESUDA SUDA

9. prosinca 1997.*

„Mjere s istovrsnim učinkom – Radnje pojedinaca – Prepreke slobodnom kretanju voća i povrća“

U predmetu C-265/95,

Komisija Europskih zajednica, koju zastupaju Hendrik van Lier, pravni savjetnik i Jean-Francis Pasquier, državni službenik upućen u pravnu službu, u svojstvu agenata, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourgu kod Carlosa Gómeza de la Cruza, člana pravne službe, Centre Wagner, Kirchberg,

tužitelj,

koju podupiru

Kraljevina Španjolska, koju zastupaju Alberto José Navarro Gonzalez, generalni direktor pravne i institucionalne koordinacije za Zajednicu i Rosario Silva de Lapuerta, *abogado del Estado*, iz službe za sporove u Zajednici, u svojstvu agenata, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourgu u sjedištu veleposlanstva Španjolske, 4-6, boulevard E. Servais,

i

Ujedinjena Kraljevina Velike Britanije i Sjeverne Irske, koju zastupa John E. Collins, iz Treasury Solicitor's Departmenta, u svojstvu agenta, uz asistenciju Stephena Richardsa i Marka Hoskinsa, *barristers*, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourgu u sjedištu veleposlanstva Ujedinjene Kraljevine, 14, boulevard Roosevelt,

intervenijenti,

protiv

* Jezik postupka: francuski

Francuske Republike, koju zastupaju Jean-François Dobelle, zamjenik direktora u upravi za pravne poslove Ministarstva vanjskih poslova, Catherine de Salins, pomoćnica direktora u istoj upravi, Anne de Bourgoing, povjerenica u istoj upravi i Philippe Martinet, tajnik za vanjske poslove u istome ministarstvu, u svojstvu agenata, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourgu u sjedištu veleposlanstva Francuske, 8 B, boulevard Joseph II,

tuženik,

radi utvrđivanja toga da je Francuska Republika, ne poduzevši sve potrebne i proporcionalne mjere kako radnje pojedinaca ne bi sprječavale slobodno kretanje voća i povrća, povrijedila obveze koje proizlaze iz zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i članka 30. Ugovora o EZ-u, u vezi s člankom 5. tog ugovora,

SUD,

u sastavu: G. C. Rodríguez Iglesias, predsjednik, C. Gulmann, H. Ragnemalm, M. Wathelet i R. Schintgen (izvjestitelj), predsjednici vijeća, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch i P. Jann, suci,

nezavisni odvjetnik: C. O. Lenz,

tajnik: H. A. Rühl, glavni administrator,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu,

saslušavši izlaganja stranaka na raspravi od 10. lipnja 1997., tijekom koje su Komisiju zastupali Hendrik van Lier i Jean-Francis Pasquier, Kraljevinu Španjolsku Rosario Silva de Lapuerta te Francusku Republiku Jean-François Dobelle i Kareen Rispal-Bellanger, pomoćnica direktora u upravi za pravne poslove Ministarstva vanjskih poslova, u svojstvu agenta,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi od 9. srpnja 1997.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjevom podnesenim tajništvu Suda 4. kolovoza 1995. Komisija Europskih zajednica podnijela je, na temelju članka 169. Ugovora o EZ-u, tužbu radi utvrđivanja da je Francuska Republika, ne poduzevši sve potrebne i proporcionalne mjere kako radnje pojedinaca ne bi sprječavale slobodno kretanje voća i povrća, povrijedila obveze koje proizlaze iz zajedničke organizacije tržišta

poljoprivrednih proizvoda i članka 30. tog ugovora, u vezi s člankom 5. tog ugovora.

2 Komisija navodi da joj se redovito već više od jednog desetljeća podnose pritužbe o pasivnosti francuskih tijela u pogledu nasilnih akata pojedinaca i protestnih pokreta francuskih poljoprivrednika u odnosu na poljoprivredne proizvode podrijetlom iz drugih država članica. Ti se akti sastoje, među ostalim, od presretanja kamiona koji prevoze takve proizvode na francusko državno područje i uništavanja njihovog tereta, nasilja prema vozačima kamiona, prijetnji francuskim supermarketima koji prodaju poljoprivredne proizvode podrijetlom iz drugih država članica kao i oštećivanja te robe izložene u trgovinama u Francuskoj.

3 Komisija je upozorila da su od 1993. određeni pokreti francuskih poljoprivrednika, među kojima i organizacija pod nazivom Coordination rurale, pokrenuli sustavnu kampanju kontrole ponude poljoprivrednih proizvoda podrijetlom iz drugih država članica, obilježenu osobito zastrašivanjima trgovaca na veliko i na malo kako bi ih se navelo na to da se opskrbljuju isključivo francuskim proizvodima, uspostavljanjem najmanje moguće cijene prodaje za proizvode o kojima je riječ kao i organizacijom kontrola radi provjere pridržavaju li se gospodarski subjekti danih uputa.

4 Tako su od travnja do srpnja 1993. osobito jagode podrijetlom iz Španjolske bile cilj te kampanje. U kolovozu i rujnu iste godine jednako je postupano i s rajčicama podrijetlom iz Belgije.

5 U 1994. španjolske jagode osobito su bile predmet iste vrste prijetnji prema određenim trgovačkim centrima te uništavanja robe i prijevoznih sredstava, pri čemu su se nasilni događaji dogodili dvaput na istome mjestu unutar dva tjedna bez intervencije prisutnih organa održavanja javnog reda radi učinkovite zaštite kamiona i njihovog tereta.

6 Komisija upućuje i na druge slučajeve vandalizma koji su u Francuskoj ometali slobodno kretanje poljoprivrednih proizvoda podrijetlom iz Italije i Danske.

7 Nakon što se Komisija u više navrata obratila francuskim tijelima, ocijenila je da je Francuska Republika, ne poduzevši sve potrebne i proporcionalne mjere kako radnje pojedinaca ne bi sprječavale, kažnjivim djelima, slobodno kretanje poljoprivrednih proizvoda, povrijedila obveze koje proizlaze iz zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i članka 30. Ugovora, u vezi s člankom 5. tog ugovora. Slijedom toga Komisija je 19. srpnja 1994. dopisom, u skladu s člankom 169. Ugovora, pozvala francusku vladu da joj u roku od dva mjeseca podnese očitovanja o povredi obveze koja joj se predbacuje.

8 Francuska vlada je u dopisu od 10. listopada 1994. odgovorila da je uvijek odlučno osuđivala akte vandalizma koje su počinili francuski poljoprivrednici. Naglasila je da su preventivne mjere nadzora, zaštite i prikupljanja informacija omogućile znatno smanjenje incidenata između 1993. i 1994. Usto, činjenica da su

državna odvjetništva sustavno provodila istrage pokazuje odlučnost francuskih tijela da se kazni svako kažnjivo ponašanje koje ima za cilj sprječavanje uvoza poljoprivrednih proizvoda iz drugih država članica. Međutim nepredvidljive diverzantske akcije malih pokretnih skupina uvelike su otežale intervenciju organa održavanja javnog reda i objašnjavaju često neplodonosnu narav pokrenutih sudskih postupaka. Napokon, praksa Coordination rurale kojom se htjelo regulirati tržište poljoprivrednih proizvoda pribjegavanjem prijetnjama i uništavanju bila je predmet postupka pred Conseil de la concurrence (Vijeće za konkurentnost).

9 Međutim 20. travnja 1995. dogodili su se novi ozbiljni incidenti na jugozapadu Francuske, pri čemu su uništeni poljoprivredni proizvodi podrijetlom iz Španjolske.

10 Komisija je stoga 5. svibnja 1995. izdala obrazloženo mišljenje u skladu s člankom 169. stavkom 1. Ugovora. U tom mišljenju smatrala je da je Francuska Republika, ne poduzevši sve potrebne i proporcionalne mjere kako radnje pojedinaca ne bi sprječavale slobodno kretanje voća i povrća, povrijedila obveze koje proizlaze iz zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i članka 30. Ugovora, u vezi s člankom 5. tog ugovora, te ju je pozvala, na temelju članka 169. stavka 2. Ugovora, da poduzme potrebne mjere za usklađivanje s tim mišljenjem u roku od mjesec dana.

11 Francuska vlada je 16. lipnja 1995. istaknula da je usvojila sve mjere koje su joj bile na raspolaganju za jamčenje slobodnoga kretanja robe na svojem državnom području i da su uvedena sredstva odvraćanja omogućila znatno smanjenje nasilja počinjenoga 1995. Na nacionalnoj razini među odgovarajućim ministarstvima utvrđena je zajednička akcija borbe protiv ponovnih akata vandalizma, koja se osobito sastojala od pojačanog nadzora te uputa prefektima i organima održavanja javnog reda da odlučno postupaju. Usto na lokalnoj razini alarmni sustav koji se sastoji od strogog nadzora osjetljivih objekata omogućio je izbjegavanje mnogobrojnih incidenata. Iako se rizik uništavanja ne može u potpunosti izbjeći, zbog toga što se radi o nepredvidljivim akcijama čije je počinitelje vrlo teško identificirati, Tribunal correctionnel de Nîmes (kazneni sud u Nîmesu) je 1994. osudio 24 poljoprivrednika zbog oštećenja tuđe stvari. Od stupanja na snagu članka 322-13 novoga kaznenog zakona 1. ožujka 1994. suzbijanje prijetnji oštećenja stvari postalo je učinkovitije. Napokon, uzrokovanu štetu nadoknadila je država te su izdane upute radi ubrzavanja dodjele naknade štete koju su pretrpjeli gospodarski subjekti o kojima je riječ.

12 Prema Komisiji francuski ministar poljoprivrede svejedno je 1995. izjavio da, iako ne odobrava nasilne akte poljoprivrednika i osuđuje ih, nikako ne planira intervenciju organa održavanja javnog reda kako bi ih zaustavio.

13 Nad tri kamiona koja su prevozila voće i povrće podrijetlom iz Španjolske 2. lipnja 1995. izvršeni su nasilni akti na jugu Francuske, ali ograni održavanja

javnog reda nisu intervenirali. Početkom srpnja 1995. francuski poljoprivrednici ponovno su uništili talijansko i španjolsko voće.

14 Komisija je stoga podnijela ovu tužbu.

15 Rješenjima od 14. i 27. veljače 1996. Sud je Ujedinjenoj Kraljevini Velike Britanije i Sjeverne Irske te Kraljevini Španjolskoj odobrio intervenciju u prilog tužbenom zahtjevu Komisije.

16 U prilog svojoj tužbi Komisija ističe da članak 30. Ugovora i zajednička organizacija tržišta voća i povrća, koji se temelje na istom načelu uklanjanja prepreka trgovini, zabranjuju količinska ograničenja na uvoz među državama članicama kao i sve mjere s istovrsnim učinkom. Usto, u skladu s člankom 5. Ugovora države članice obvezne su poduzeti sve prikladne mjere radi osiguranja ispunjenja obveza koje proizlaze iz tog ugovora.

17 Prema tome, presretanje prijevoznih sredstava i oštećivanje poljoprivrednih proizvoda podrijetlom iz drugih država članica kao i ozračje nesigurnosti koje proizlazi iz prijetnji različitih poljoprivrednih organizacija prema distributerima voća i povrća takvog podrijetla, koji su utvrđeni u konkretnom slučaju na francuskom državnom području, predstavljaju prepreku trgovini tim proizvodima unutar Zajednice, koju države članice moraju spriječiti usvajanjem odgovarajućih mjera, uključujući one prema pojedincima koji ugrožavaju slobodno kretanje roba.

18 U konkretnom slučaju, činjenica da su ozbiljni incidentni nastavili iz godine u godinu sprječavati uvoz i provoz voća i povrća podrijetlom iz drugih država članica u Francusku pokazuje da preventivne i represivne mjere koje francuska vlada spominje u svoju obranu nisu ni dovoljne ni proporcionalne da se počinitelje u praksi odvrati od počinjenja ili ponavljanja tih akata. Štoviše, s obzirom na činjenice kojima raspolaže Komisija, razvidno je da francuska tijela ustrajno nisu htjela intervenirati radi učinkovite prevencije i represije nasilnih akata poljoprivrednika u Francuskoj.

19 Španjolska vlada i vlada Ujedinjene Kraljevine podupiru tužbeni zahtjev Komisije.

20 Nasuprot tome, francuska vlada tvrdi da tužba Komisije nije osnovana.

21 Tako tvrdi da su provedene, u okolnostima analognima onima primjenjivima na usporedive povrede u nacionalnom pravu, sve potrebne i odgovarajuće mjere za prevenciju i represiju radnji pojedinaca kojima se povređuje slobodno kretanje poljoprivrednih proizvoda. Nadzorne mjere uvedene 1993. omogućile su znatno smanjenje nasilnih akata u godinama nakon toga.

22 Međutim, uzimajući u obzir znatan broj kamiona koji prevoze poljoprivredne proizvode na francuskom državnom području i velik broj njihovih odredišta, s jedne strane, kao i nepredvidljivi karakter akcija poljoprivrednika koji djeluju u

malim diverzantskim skupinama, s druge strane, rizik uništavanja ne može se u potpunosti ukloniti. Taj posljednji razlog također objašnjava zašto je vrlo teško identificirati odgovorne počinitelje i dokazati njihovo osobno sudjelovanje u nasilnim aktima kako bi ih se sustavno kaznilo. Ipak, od 1994. još šest osoba je osuđeno ili je nad njima proveden istražni postupak. Usto, policiji treba dopustiti ovlast da ocijeni treba li intervenirati s ciljem zaštite javnog poretka. U svakom slučaju država nadoknađuje štetu žrtvama povreda na temelju objektivne odgovornosti države. Tako je 1993., 1994. i 1995. na ime naknade štete isplaćen iznos veći od 17 milijuna FF.

23 Francuska vlada dodaje da je razlog nezadovoljstva francuskih poljoprivrednika znatno povećanje izvoza španjolskih proizvoda od pristupanja Kraljevine Španjolske, što je uzrokovalo znatan pad cijena uvećan konkurentskom devalvacijom pesete kao i dampinške cijene španjolskih proizvođača. Francusko tržište voća i povrća bilo je ozbiljno poremećeno zbog toga što prijelazno razdoblje predviđeno za to pristupanje nije uspostavilo nikakav mehanizam nadzora izvoznih cijena španjolskih proizvođača. Francuska vlada također ističe da nije zauzela protekcionistički stav, nego je u tom slučaju pokazala konstruktivan pristup poduzimanjem koraka u Vijeću kako bi se riješile poteškoće tržišta voća i povrća te dogovaranjem sa španjolskim tijelima.

24 Kako bi se mogla ocijeniti osnovanost Komisijine tužbe, treba najprije podsjetiti da je slobodno kretanje roba jedno od temeljnih načela Ugovora.

25 U tom smislu članak 3. točka (c) Ugovora o EZ-u propisuje da, za ciljeve određene u članku 2., aktivnosti Zajednice obuhvaćaju unutarnje tržište koje obilježava ukidanje prepreka slobodnom kretanju robe među državama članicama.

26 U skladu s člankom 7.A stavkom 2. Ugovora o EZ-u, unutarnje tržište je prostor bez unutarnjih granica u kojem se osigurava slobodno kretanje robe u skladu s odredbama Ugovora.

27 To temeljno načelo provodi se člancima 30. i dalje Ugovora.

28 Konkretno, članak 30. predviđa da su među državama članicama zabranjena količinska ograničenja uvoza kao i sve mjere s istovrsnim učinkom.

29 Tu odredbu, s obzirom na njezin kontekst, treba razumjeti tako da joj je cilj uklanjanje svih ograničenja, izravnih ili neizravnih, stvarnih ili mogućih, uvoznih tokova u trgovini unutar Zajednice.

30 Kao neophodno sredstvo za ostvarenje tržišta bez unutarnjih granica, članak 30. ne zabranjuje samo državne mjere koje same za sebe stvaraju ograničenja trgovine među državama članicama, nego se može primijeniti i kad država članica ne poduzme potrebne mjere kako bi suzbila prepreke slobodnom kretanju robe koje nije uzrokovala država.

31 Naime, činjenica da država članica nije djelovala ili, ovisno o slučaju, nije usvojila dostatne mjere za sprječavanje prepreka slobodnom kretanju robe, koje su izazvale, među ostalim, radnje pojedinaca na njezinom državnom području u odnosu na proizvode podrijetlom iz drugih država članica, takve je naravi da jednako ograničava trgovinu unutar Zajednice kao i pozitivno djelovanje.

32 Dakle, članak 30. države članice obvezuje ne samo na to da same ne usvajaju akte ili ponašanja koja mogu predstavljati prepreku trgovini, nego i, u vezi s člankom 5. Ugovora, na to da poduzmu sve potrebne i odgovarajuće mjere radi osiguranja poštovanja te temeljne slobode na svojem državnom području.

33 U potonjem slučaju, države članice, koje ostaju jedine ovlaštene za održavanje javnog poretka i zaštitu unutarnje sigurnosti, imaju, doduše, marginu prosudbe za utvrđivanje koje su, u danoj situaciji, najprikladnije mjere za uklanjanje ograničenja uvoza proizvoda.

34 Prema tome, nije na institucijama Zajednice da nadomjeste države članice u propisivanju mjera koje trebaju usvojiti i učinkovito primijeniti radi osiguranja slobodnoga kretanja robe na svojem državnom području.

35 Međutim, imajući u vidu prethodno spomenutu diskrecijsku ovlast, na Sudu je da provjeri, u slučaju koji rješava, je li država članica o kojoj je riječ poduzela sve odgovarajuće mjere radi osiguranja slobodnoga kretanja robe.

36 Treba dodati da se prethodna razmatranja također primjenjuju na uredbe Vijeća o zajedničkoj organizaciji tržišta različitih poljoprivrednih proizvoda, u skladu s člancima 38. do 46., u vezi s člankom 7. stavkom 7. Ugovora o EZ-u (vidjeti presude od 14. srpnja 1976., Kramer i dr., 3/76, 4/76 i 6/76, Zb., str. 1279., t. 53. i 54. te od 25. svibnja 1993., Komisija/Italija, C-228/91, Zb., str. I-2701., t. 11., u pogledu uredaba o zajedničkoj organizaciji tržišta u području proizvoda ribarstva).

37 Što se konkretno tiče ovog predmeta, treba ustvrditi da činjenice na kojima se temelji tužba zbog povrede obveze koju je Komisija podnijela protiv Francuske Republike nisu sporne.

38 Nasilni akti počinjeni na francuskom državnom području prema poljoprivrednim proizvodima podrijetlom iz drugih država članica, koji se sastoje, među ostalim, od presretanja kamiona koji prevoze takve proizvode, uništavanja njihovog tereta i nasilja nad vozačima kao i od prijetnji trgovcima na veliko i na malo te oštećenja izložene robe, nedvojbeno stvaraju prepreke trgovini tim proizvodima unutar Zajednice.

39 Stoga treba provjeriti je li u ovom slučaju francuska vlada poštovala svoje obveze iz članka 30. Ugovora, u vezi s člankom 5., time što je poduzimala dostatne i odgovarajuće mjere radi suzbijanja radnji pojedinaca koje uzrokuju prepreke slobodnom kretanju određenih poljoprivrednih proizvoda.

40 U tom smislu treba naglasiti da iz podnesaka Komisije proizlazi da se sporni incidenti iz ove tužbe događaju redovito već više od deset godina.

41 Komisija je već 8. svibnja 1985. uputila Francuskoj Republici prvo pismo opomene, u kojem ju je pozvala da poduzme potrebne preventivne i represivne mjere za okončanje takve vrste akata.

42 Usto, Komisija je u konkretnom slučaju u više navrata podsjetila francusku vladu da pravo Zajednice nameće obvezu nadzora učinkovitog poštovanja načela slobodnoga kretanja robe uklanjanjem svih ograničenja slobodnoj trgovini poljoprivrednim proizvodima podrijetlom iz drugih država članica.

43 Francuska tijela imala su, stoga, u konkretnom slučaju na raspolaganju dovoljno vremena za usvajanje neophodnih mjera s ciljem ispunjavanja svojih obveza u skladu s pravom Zajednice.

44 Nakon toga, unatoč objašnjenjima koja je pružila francuska vlada, prema kojima su poduzete sve mjere radi sprječavanja nastavka nasilja i kažnjavanja odgovornih osoba, činjenica je da su godinu za godinom ozbiljni incidenti znatno ugrožavali trgovinu poljoprivrednim proizvodima na francuskom državnom području.

45 U tom smislu iz prikaza činjeničnog stanja koji je podnijela Komisija i koji francuska vlada nije osporila proizlazi da je riječ prije svega o određenim razdobljima u godini i da usto postoje osobito ugrožena mjesta na kojima su se incidenti dogodili u više navrata tijekom iste godine.

46 Od 1993. nasilni i vandalski akti nisu bili usmjereni samo na sredstva prijevoza poljoprivrednih proizvoda, nego su se proširili i na sektor distribucije tih proizvoda na veliko i na malo.

47 Novi ozbiljni incidenti iste vrste ponovno su se dogodili 1996. i 1997.

48 Treba istaknuti i da nije osporeno da tijekom takvih incidenata francuski organi održavanja javnog reda ili nisu bili prisutni na mjestu događaja, unatoč činjenici da su u određenim slučajevima nadležna tijela bila prethodno obaviještena o neposrednoj opasnosti od prosvjeda poljoprivrednika, ili nisu intervenirali, čak i u slučajevima kada su bili mnogobrojniji od izazivača nereda. Štoviše, nije se uvijek radilo o brzim iznenadnim akcijama prosvjednika koji bi odmah potom pobjegli, već su se u određenim slučajevima neredi odvijali nekoliko sati.

49 Usto, nije sporno da je određen broj akata vandalizma snimljen televizijskim kamerama, da prosvjednici često nisu imali prekrivena lica i da su skupine poljoprivrednika koji su sudjelovali u neredima bile poznate službama održavanja reda.

50 Međutim, nije sporno da je samo jedan mali broj osoba koje su sudjelovale u tim teškim kršenjima javnog reda identificiran i progonjen.

51 Tako su u pogledu mnogobrojnih akata vandalizma počinjenih tijekom razdoblja od travnja do kolovoza 1993. francuska tijela mogla navesti samo jedan jedini slučaj kaznenog progona.

52 S obzirom na sve prethodno navedeno, Sud, ne negirajući poteškoće nadležnih tijela u suočavanju sa situacijama takve vrste poput onih o kojima je riječ, može jedino zaključiti, uzimajući u obzir učestalost i ozbiljnost incidenata koje je nabrojala Komisija, da mjere koje je usvojila francuska vlada u ovom slučaju nisu očigledno bile dostatne za jamčenje slobodne trgovine poljoprivrednim proizvodima unutar Zajednice na njezinom državnom području učinkovitim sprječavanjem i odvraćanjem počinitelja povreda o kojima je riječ od njihovog počinjenja i ponavljanja.

53 Taj zaključak nameće se tim više što oštećenja i prijetnje koje navodi Komisija ne samo da ugrožavaju uvoz ili provoz proizvoda izravno pogođenih nasilnim aktima u Francuskoj, nego su takve naravi da stvaraju ozračje nesigurnosti koje ima odvraćajući učinak na sve trgovinske tokove.

54 Prethodni zaključak nikako ne može promijeniti argument francuske vlade prema kojem je situacija francuskih poljoprivrednika toliko teška da postoji razumni strah da bi odlučnije intervencije nadležnih tijela mogle izazvati pojavu nasilnih reakcija subjekata na koje se to odnosi, što bi uzrokovalo još ozbiljnija kršenja javnog reda ili čak socijalne nemire.

55 Naime, strah od unutarnjih poteškoća ne može biti opravdanje za to da država pravilno ne primijeni pravo Zajednice (vidjeti, u tom smislu, presudu od 7. prosinca 1995., Komisija/Francuska, C-52/95, Zb., str. I-4443., t. 38.).

56 Država članica o kojoj je riječ mora, osim ako dokaže da bi njezina radnja imala posljedice za javni poredak koje ne bi mogla suzbiti sredstvima koja su joj na raspolaganju, poduzeti sve odgovarajuće mjere za jamčenje dosega i učinkovitosti prava Zajednice kako bi se osigurala pravilna provedba tog prava u interesu svih gospodarskih subjekata.

57 Međutim, u ovom slučaju francuska vlada nije konkretno dokazala stvarnu opasnost za javni poredak koju ne bi mogla suzbiti.

58 Iako se stoga ne može isključiti da prijetnja ozbiljnih kršenja javnog reda može, ovisno o slučaju, opravdati neintervenciju organa održavanja javnog reda, treba dodati da se taj argument može, u svakom slučaju, iznijeti samo u točno određenom slučaju, a ne kao u ovom slučaju općenito za sve incidente koje navodi Komisija.

59 U pogledu činjenice da je Francuska Republika nadoknadila štetu uzrokovanu žrtvama, treba naglasiti da se francuska vlada ne može pozvati na taj argument kako bi se oslobodila svojih obveza koje proizlaze iz prava Zajednice.

60 Naime, čak i ako je naknada štete takve naravi da nadoknađuje barem dio štete koju su pretrpjeli gospodarski subjekti o kojima je riječ, ona, naprotiv, nije takve naravi da bi isključila postojanje povrede obveze države članice.

61 Što se tiče argumenata koji se temelje na vrlo teškom socijalno-gospodarskom kontekstu u kojem se nalazi francusko tržište voća i povrća nakon pristupanja Kraljevine Španjolske, oni se također ne mogu prihvatiti.

62 U tom smislu, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da razlozi gospodarske naravi ne mogu ni u kojem slučaju biti opravdanje za ograničenja zabranjena člankom 30. Ugovora (vidjeti osobito presudu od 11. lipnja 1985., Komisija/Irska, 288/83, Zb., str. 1761., t. 28.).

63 U pogledu tvrdnji francuske vlade, u prilog tim argumentima, da je destabilizacija francuskog tržišta voća i povrća uzrokovana nelojalnom praksom, pa čak i povredama prava Zajednice od strane španjolskih proizvođača, treba podsjetiti da država članica ne može jednostrano poduzeti zaštitne mjere ni postupati s ciljem suzbijanja možebitnog nepoštovanja, od strane druge države članice, odredaba prava Zajednice (vidjeti, u tom smislu, presudu od 24. svibnja 1996., Hedley Lomas, C-5/94, Zb., str. I-2553., t. 20.).

64 To mora vrijediti još i više u području zajedničke poljoprivredne politike u kojem je jedino Zajednica ta koja usvaja, prema potrebi, mjere potrebne za suzbijanje poteškoća s kojima se susreću određeni subjekti, osobito nakon pristupanja nove države.

65 S obzirom na sve prethodno navedeno, treba zaključiti da u ovom slučaju francuska vlada nije na očit i ustrajan način poduzela dovoljne i odgovarajuće mjere za suzbijanje akata vandalizma koji na njezinom državnom području ugrožavaju slobodno kretanje određenih poljoprivrednih proizvoda podrijetlom iz drugih država članica i za sprječavanje ponavljanja tih akata.

66 Slijedom toga, treba zaključiti da je Francuska Republika, ne poduzevši sve potrebne i proporcionalne mjere kako radnje pojedinaca ne bi sprječavale slobodno kretanje voća i povrća, povrijedila obveze koje proizlaze iz članka 30. Ugovora, u vezi s člankom 5. tog ugovora, i iz zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda.

Troškovi

67 Na temelju članka 69. stavka 2. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Budući da Francuska Republika nije uspjela u postupku, treba joj naložiti snošenje troškova. U skladu s člankom 69. stavkom 4. Poslovnika, države članice i institucije koje su intervenirale u postupak snose vlastite troškove.

Slijedom navedenoga,

SUD

proglašava i presuđuje:

1. **Ne poduzevši sve potrebne i proporcionalne mjere kako radnje pojedinaca ne bi sprječavale slobodno kretanje voća i povrća, Francuska Republika povrijedila je obveze koje proizlaze iz članka 30. Ugovora o EZ-u, u vezi s člankom 5. tog ugovora, i iz zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda.**

2. **Francuskoj Republici nalaže se snošenje troškova.**

3. **Kraljevina Španjolska i Ujedinjena Kraljevina Velike Britanije i Sjeverne Irske snose vlastite troškove.**

Potpisi

Rodríguez Iglesias	Gulmann	Ragnelmalm
Wathelet	Schintgen	Mancini
Moitinho de Almeida	Kapteyn	Murray
Edward	Puissochet	Hirsch
Jann		

Objavljena na javnoj raspravi u Luxembourgu 9. prosinca 1997.

Tajnik Predsjednik

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias